

Respublikasining Qonuni, 23.09.2020 yildagi O‘RQ-637-son <https://lex.uz/docs/-5013007>

2. ЮНЕСКО. (2021). Media and Information Literacy: Curriculum for Teachers. Paris: UNESCO Publishing.
3. Wardle, C., & Derakhshan, H. (2017). Information Disorder: Toward an Interdisciplinary Framework for Research and Policy Making. Council of Europe.
4. European Commission. (2020). Tackling Disinformation: A European Approach. Brussels: EU Publications.
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining O‘zbekiston jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universitetini tashkil etish to‘g‘risida qarori <https://lex.uz/docs/-3748563>

QO‘QONNING MA’NAVIY XAZINASI: AMIRIY KUTUBXONASI

Soipova Orzugul Inomjon qizi

Qo‘qon Davlat Universiteti Gumanitar fanlar va tillar fakulteti Tarix
yo‘nalishi 202 – guruh talabasi
e – mail: orzugulsoipova72@gmail.com
Tel: +998933848115

Annotatsiya

Mazkur maqolada Qo‘qon shahrining muhim ma’naviy-ma’rifiy maskanlaridan biri hisoblangan Amiriy kutubxonasining tashkil topish tarixi, rivojlanish bosqichlari hamda jamiyat hayotidagi o‘rni tahlil etilgan. Tadqiqot davomida kutubxonaning Qo‘qon madaniy muhiti shakllanishidagi ahamiyati, kitobxonlik madaniyatini targ‘ib etishdagi faoliyati va yosh avlodni ilm-fanga bo‘lgan qiziqishini oshirishdagi xizmatlari yoritib berilgan. Shuningdek, kutubxonada saqlanayotgan adabiy va ilmiy manbalar, milliy-madaniy merosni asrash borasidagi ishlari hamda zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari haqida fikr yuritilgan. Maqolada Amiriy kutubxonasining nafaqat Qo‘qon shahri, balki mamlakat ma’naviy hayotidagi o‘rni ham ilmiy asosda ochib berishga harakat qilingan.

Kalit so‘zlar: Qo‘qon, Amiriy kutubxonasi, ma’naviy meros, kutubxonachilik, kitobxonlik madaniyati, ma’rifat, ilm-fan, adabiyot, madaniyat, yoshlar tarbiyasi, tarixiy manbalar, ma’naviy qadriyatlar.

Аннотация

В данной статье анализируется история создания, этапы развития и роль Амирийской библиотеки в жизни общества, которая считается одним из важных духовно-образовательных центров города Коканда. В ходе исследования подчеркивается значение библиотеки в формировании

культурной среды Коканда, ее деятельность по популяризации культуры чтения и повышению интереса молодого поколения к науке. Также рассматриваются литературные и научные источники, хранящиеся в библиотеке, ее работа по сохранению национального культурного наследия и возможности использования современных информационных технологий. Статья пытается раскрыть роль Амирийской библиотеки не только в духовной жизни города Коканда, но и в стране на научной основе.

Ключевые слова: Коканд, библиотека Амири, духовное наследие, библиотечное дело, культура чтения, Просвещение, наука, литература, культура, образование молодежи, исторические источники, духовные ценности.

Abstract

This article analyzes the history of the establishment, stages of development and role of the Amiri Library in the life of society, which is considered one of the important spiritual and educational centers of the city of Kokand. During the study, the importance of the library in the formation of the cultural environment of Kokand, its activities in promoting the culture of reading and increasing the interest of the younger generation in science were highlighted. Also, the literary and scientific sources stored in the library, its work in preserving the national cultural heritage, and the possibilities of using modern information technologies were considered. The article attempts to reveal the role of the Amiri Library not only in the spiritual life of the city of Kokand, but also in the country on a scientific basis.

Keywords: Kokand, Amiri Library, spiritual heritage, librarianship, reading culture, enlightenment, science, literature, culture, youth education, historical sources, spiritual values.

Kutubxona-axborot faoliyati - kitob boyliklari va boshqa axborot manbalaridan jamiyat a'zolarini foydalanishini tashkil etish maqsadida davlat, turli jamoat tashkilotlari va xususiy shaxslar tomonidan tashkil etilgan kutubxonalar tizimi bo'lib, ular o'zida jamiyatimizda, axborot, madaniy-ma'rifiy va ta'lim berish vazifalarini bajaruvchi soha xisoblanadi. Axborot-kutubxona faoliyati soxasi, boshqa amaliy sohalar kabi o'zini ilmiy-nazariy asoslariga ega bo'lishligi talab etiladi[1].

Qo‘qon shahri qadimdan Farg‘ona vodiysining yirik madaniy va ilmiy markazlaridan biri sifatida tanilgan. Ayniqsa, Qo‘qon xonligi davrida bu hududda ilm-fan, adabiyot va san’at taraqqiy etib, ko‘plab ijodkorlar, olimlar hamda ma’rifatparvarlar faoliyat yuritgan. Ana shu ma’naviy muhitning shakllanishida kutubxonalar muhim o‘rin egallagan bo‘lib, ular orasida Amiriy kutubxonasi alohida ahamiyat kasb etadi.

Kitob va kitobxonlik inson kamolotida muhim o‘rin tutadi. Zero, mutolaaga bog‘langan ko‘ngil kitobdan nihoyatda ulug‘ ma‘naviy ozuqa oladi. Farg‘ona viloyatida ham bu borada ibratli ishlar amalga oshirilmoqda. Barcha mahallalarda viloyat hokimligi tashabbusi bilan “Ziyo” do‘konlari tashkil etildi. Hududlardagi axborot-resurs markazlarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, kitoblar fondini ko‘paytirishga alohida e‘tibor qaratilmoqda. Madaniyat va ma‘rifat maskani bo‘lgan Qo‘qon shahrida tashkil etilgan yangi kutubxona ana shu ishlarning uzviy davomidir[2].

Sobiq Avto yo‘l kolleji kutubxonasi o‘rnida, davlatimiz rahbarining “O‘zbekiston Respublikasi aholisiga axborot-kutubxona xizmati ko‘rsatishni yanada takomillashtirish to‘g‘risida”gi qaroriga asosan, fuqarolarning milliy qadriyatlar va jahon madaniyati, amaliy va fundamental bilimlardan bahramand bo‘lishini ta‘minlash maqsadida tashkil etilgan Amiriy kutubxonasini kapital ta‘mirlash va jihozlashga 1.5 milliard so‘mdan ziyod mablag‘ sarflandi[3].

2022–2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasini “Inson qadrini ulug‘lash va faol mahalla yili”da amalga oshirishga oid Davlat dasturida aholiga axborot-kutubxona xizmat ko‘rsatishni yanada rivojlantirish hamda sohada yagona boshqaruv tizimini joriy etish hamda kitobxonlikni keng ommalashtirish vazifalari belgilangan.

Davlat dasturida belgilangan vazifalar ijrosini ta‘minlash, shuningdek, aholining bo‘sh vaqtlarini mazmunli tashkil etish, yoshlarning intellektual salohiyati va ulardagi kitobxonlik madaniyatini yanada oshirish maqsadida Respublika bo‘ylab mavjud axborot-resurs markazlari faoliyatini, kutubxonalar bazasini zamonaviy, xorijiy kitoblar bilan boyitish hamda xizmat ko‘rsatish sifatini yaxshilashda tubdan islohotlar amalga oshirilmoqda.

Barcha sharoitlarga ega kutubxona 70 o‘rinli bo‘lib, unda bibliografiya, kitoblarga ishlov berish va saqlash, kitobxonlarga xizmat ko‘rsatish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari hamda bolalar uchun ajratilgan maxsus bo‘limlar faoliyat olib bormoqda.

Amiriy kutubxonasiga O‘zbekiston Milliy kutubxonasi tomonidan zamonaviy ochiq kitob javonlari sovg‘a qilindi. Shuningdek, kutubxona moddiy texnik bazasini rivojlantirish maqsadida kutubxona xodimlari o‘z loyihalari bilan “Tashabbusli byudjet” loyihasida ishtirok etib, g‘olib bo‘ldilar.

Kutubxona fondini yanada boyitish maqsadida, kutubxonachilar tashabbusi bilan “Kutubxona fondini boyitamiz” shiori ostida aksiya tashkil etildi. O‘tkazilgan aksiya davomida kitobsevar yurtdoshlarimiz tomonidan 60 mln. so‘mdan ortiq jami 2 mingda ziyod adabiyotlar sovg‘a qilindi. Hozirgi kunda Amiriy kutubxonasi 120 mingdan ortiq umumiy fondga ega[4].

Xulosa qilib aytganda, Amiriy kutubxonasi Qo‘qon shahrining muhim ma‘naviy-ma‘rifiy maskanlaridan biri hisoblanadi. Ushbu kutubxona ilm-fan, adabiyot va kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishda muhim o‘rin tutib, yosh avlodning ma‘naviy kamolotiga xizmat qilmoqda. Kutubxonaning boy fondi, ma‘rifiy faoliyati va zamonaviy rivojlanish yo‘li uning bugungi jamiyat hayotidagi ahamiyatini yanada oshirmoqda. Shu bois Amiriy kutubxonasi xalqimizning madaniy merosini asrash va kelajak avlodga yetkazishda muhim ilmiy-ma‘naviy markaz sifatida qadrlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O.Topildiyev. Kutubxonashunoslik. – Namangan, 2021
2. <https://uza.uz/posts/409770>
3. <https://qoqon.uz/oz/qoqon-shahrida-amiriy-kutubxonasi-foydalanishga-topshirildi/>
4. <https://aoka.uz/news/1311>

O‘RTA OSIYO MINTAQASINING BRITANIYA-ROSSIYA MUNOSABATLARIDAGI O‘RNI XORIJIY TARIXCHILAR TADQIQOTLARIDA

*Rayimov Farhod Ulug‘bekovich
Sharof Rashidov nomidagi
Samarqand davlat universiteti
“Jahon tarixi” kafedrasi o‘qituvchisi
farhodrayimov831@gmail.com*

Annotatsiya. Ushbu maqolada XIX asr va XX asr boshlarida O‘rta Osiyoda Britaniya va Rossiya imperiyalari o‘rtasida kechgan geosiyosiy raqobat va uning oqibatlarini to‘g‘risida yozilgan asarlar tahlil qilingan. Mazkur maqolada nafaqat, O‘rta Osiyo balki, unga tutash bo‘lgan Afg‘oniston, Eron va Hindiston kabi hududlar uchun ikki imperiya o‘rtasida o‘z ta‘sir doiralarni kengaytirishga harakat qilganligi ham mazkur asarlarda o‘z aksini topganligi keltirib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: O‘rta Osiyo, Levai Skott, Eron, Britaniya, Afg‘oniston, “Golos”, Buxoro, Genri Roulinson, Marv, “Turkiston to‘plami”, Aleksandr Morrison, Amiton-Shapiro, Qulja, Vasiliy Bartold, Xiva, Rossiya.

Аннотация. В данной статье анализируются работы, посвященные геополитической конкуренции между Британской и Российской империями в Центральной Азии в XIX и начале XX веков и ее последствиям. В статье